

Руслан ПЕТРЕНКО,
Дмитро ЛИТВИНЕНКО

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Менеджер – професія складна, багатогранна, складовою якої є безліч різноманітних ситуацій ділового спілкування, успіх яких залежить від умінь самопрезентації на рівні культури. Ознайомити зі специфікою, дати зразки і приклади у ЗВО належить висококваліфікованому педагогу – носієві умінь самопрезентації на високому рівні культури і який володіє відповідними технологіями. Наявність такого викладача у ЗВО і є *першою та головною умовою* формування культури ділового спілкування майбутніх менеджерів.

Студент, перебуваючи в навчальному процесі в ситуації ділового спілкування, оцінює викладача за його зовнішнім виглядом, манерами, вмінням організовано, рішуче та ініціативно керувати собою, відповідно до його власної гідності, поваги до оточуючих, причетності та справедливості [1]. У одній із своїх праць О. Пшенична зазначала про причини втрат виховання: «Де є хороший вчитель, там ростуть хороші діти». Педагог – носій високого рівня кваліфікації та її самопрезентації – зможе викликати довіру до себе, бажання спілкуватися, зацікавити, активізувати студентів на вдосконалення рівня ділової культури [4].

Зацікавлений активний студент – *друга умова*. Викладачу належить забезпечити безперервне ділове спілкування засобами органічно впроваджуваних у навчальний процес нових технологій з цікавим і корисним для студентів методичним супроводом, постійно діагностуючи значущі для майбутнього менеджера вміння самопрезентації та якості особистості, як їх основи.

Організація безперервного ділового спілкування педагога та студентів на рівні культури – *третьою педагогічною умовою* успішності процесу формування кваліфікації майбутніх менеджерів. Організація ділового спілкування педагога та студентів на основі чітко окресленого змісту культури ділового спілкування менеджера, його структурних компонентів, використання моделі процесу формування ділової культури майбутніх менеджерів та доцільного технологічного її супроводу, діагностики результатів за допомогою відповідного інструментарію.

Педагогічні умови тісно взаємопов'язані, не розділяються практично і створюються провідним – підготовленим педагогом. Н. Зінчук зазначав: «вищу мету педагогічної освіти становить безперервне загальне та професійний розвиток вчителя нового типу. У цій меті має бути подоланий розрив між спеціалістом – людиною, громадянином, та його професійними знаннями, вміннями, навичками. ... Ця єдність є ... якісно нову освіту ...»

[1, с. 4]. Недостатня поінформованість педагогів про сутність та значення формування кваліфікації студентів призводить до формалізації педагогічного спілкування, що виключає щирі відносини, наповнені позитивними прикладами та зразками культури. В ідеалі педагог має повністю відповідати пошуковому результату досліджуваного процесу. Його зовнішній вигляд повинен відповідати вимогам сучасної ділової моди як ознака власної гідності, поваги до себе та оточуючих; вираз обличчя повинен транслювати доброзичливість, причетність, викликати довіру до себе; мова, міміка і жести – транслювати організованість, вміння уважно слухати і чути співрозмовника, рішуче та ініціативне бажання бути корисним, прагнення справедливо вирішувати проблеми; тембр голосу, інтонація – виражати повагу до оточуючих, бажання досягти високих результатів співробітництва. У результаті спілкування студентів з таким викладачем і внаслідок застосування педагогом доцільної технології навчання, дані якості повинні стати надбанням студентів.

Розглядаючи педагогічне спілкування, С. Моргунова представляє товарицькість як професійну якість педагога і виділяє такі його компоненти: взаємодія загальнолюдських та професійних показників товарицькості; емоційне благополуччя всіх етапах спілкування; продуктивне вплив спілкування інші компоненти педагогічної діяльності [3]. Найбільшу увагу С. Моргунова приділяє вмінню встановлювати психологічний контакт, «завойовувати» ініціативу у спілкуванні, організувати «пристосування» у спілкуванні. Характеризуючи педагогічне спілкування, Л. Сатановська пише: «Професійна хвороба багатьох вчителів – не здатність чути. Це абсолютизація себе – одна з причин роз'єднання з учнями». Відповідь на питання, як це подолати, перебуває у форматі умінь самопрезентації кваліфікації [6].

Досліджуючи специфіку педагогічної діяльності, Н. Лалак аналізує поняття «комунікативне поведінка вчителя» [2]. Під цим поняттям мається на увазі така організація мови та відповідної їй мовної поведінки вчителя, які впливають на створення емоційно-психологічної атмосфери спілкування педагогів та учнів, на характер взаємовідносин між ними, на стиль їхньої роботи. Комунікативна поведінка педагога визначає тон мови, виправданість використання оціночних міркувань, манера звертатися до студентів, відповідати їм, характер міміки, рухів, жестів, супутніх мовлення. Найчастіше висококваліфікований педагог своєю зарозумілістю чи панібратством, вираженим вміннями самопрезентації відштовхує студентів.

Успіх формування кваліфікації студентів – майбутніх менеджерів – залежить від зацікавленості, активності, рівня моральної вихованості, загальної культури та готовності самих студентів удосконалювати елементи особистої ділової культури [3]. Тому зацікавленому підготовленому педагогу слід у навчальному процесі залучати студентів

різного рівня культури до ділової взаємодії, спрямованої на вдосконалення умінь самопрезентації, на основі максимального використання потенціалу навчального процесу у вузі, подаючи особистий приклад [5].

До діяльності педагога пред'являються вимоги, що зумовлюють її доцільність як зразка самопрезентації в умовах ділового спілкування:

- з метою формування поважного ставлення до себе зовнішній вигляд має бути витриманий у рамках сучасного ділового стилю;

- з метою створення доброзичливої атмосфери співробітництва необхідно слідкувати за тоном, тембром, інтонацією, гучністю голосу і мови;

- з метою досягнення взаєморозуміння необхідно здійснювати повний контроль емоцій та їх вираження поглядом, жестом, словом;

- з метою порушення інтересу і бажання освоїти матеріал слід наводити яскраві виробничі приклади, що активізують мотиваційну сферу студентів, і являти собою приклад кваліфікації;

- з метою усвідомлення значущості матеріалу необхідно орієнтувати студентів на передбачуваний результат;

- з метою активізації діяльності студентів необхідно залучати їх до дискусії, як засіб аналізу та способу розуміння інших людей;

- з метою отримання задоволення слід забезпечувати максимальну участь студентів у доборі матеріалів, наведенні власних прикладів;

- з метою відчуття кожним учасником ефективних результатів, визнаних колективом, схвалених педагогами, друзями, слід узагальнювати матеріал, допомагаючи робити висновки, складати програму самовдосконалення.

У результаті керівництва цими вимогами ми припускаємо створення умови – зацікавленого, підготовленого викладача до організації процесу формування кваліфікації студентів, здатного створити інші педагогічні умови ефективного функціонування педагогічного простору в заданих цілях.

Таким чином, педагогічна умова, пов'язана з організацією безперервного ділового спілкування педагога та студентів у навчальному процесі, ми вважаємо за доцільне розглядати в рамках індивідуальної педагогічної творчості. Педагогу необхідно прогнозувати, моделювати всі етапи ділового спілкування зі студентами – майбутніми менеджерами, аналізувати разом з ними результати [7]. Завдання педагога – залучити, зацікавити студентів проблемою культури ділового спілкування, довести до їх свідомості, що в разі оволодіння нею та вміннями її презентації, вони своєю поведінкою знімають невидимий бар'єр між собою і партнером і вигляді фактору недовіри, забезпечують собі успіх у професії, на що і спрямований.

Список використаних джерел

1. Зінчук Н. А. (2009) Теоретичне обґрунтування критеріїв і показників сформованості аналітичної компетентності майбутніх менеджерів. *Педагогічний дискурс*. № 5. С. 97-99.
2. Лалак Н. В. (2009) Методика формування професійної компетентності майбутнього вчителя в процесі навчання історії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 — теорія і методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни). Київ. 19 с
3. Моргунова С.О. Педагогічні умови підготовки до соціальної взаємодії майбутніх менеджерів організацій і адміністрування. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків, 2017. Вип. № 56
4. Пшенична О.С. Модель підготовки майбутнього менеджера організацій до застосування інформаційних технологій. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. Вип. 2(18). С. 142–147.
5. Романовський О.Г., Чеботарьов М.К. Педагогічні умови формування готовності майбутніх менеджерів до адаптивного управління. *East European Scientific Journal*. 2017. № 1(17), рт. 2. Р. 12–18.
6. Сатановська Л. Формування професійної відповідальності майбутніх менеджерів освіти в умовах вищого навчального закладу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. Вип. 1(1). С. 65–70.
7. Служинська Л.Б. Підготовка майбутнього менеджера-економіста до професійної самореалізації : автореф. дис. ... к. п. н. : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Хмельницький, 2012. 22 с.

Юрій КРИВОШЕІН

ПЕДАГОГІКА МИРУ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах глобалізації та соціально-економічної нестабільності успішне функціонування економічних систем безпосередньо залежить від якості людського капіталу. Для провідних компаній світу розвиток лідерства трансформувалося у систематичну освітню та управлінську діяльність. Для вітчизняної системи вищої освіти це актуалізує завдання підготовки фахівців економічного профілю нової генерації, оскільки дефіцит лідерського потенціалу стає суттєвою перешкодою для ефективного організаційного розвитку. Відтак, українські менеджери та освітяни мають усвідомити важливість формування лідерства крізь призму гуманістичних цінностей, що потребує імплементації принципів педагогіки миру в освітній процес [2].